

Підвищення компетентності педагогічних працівників з питань упровадження здоров'язбережувальних технологій

Проаналізовано підходи до визначення поняття «здоров'язбережувальні технології» та їх види. Визначено основні складові здоров'язбережувальних технологій. Обґрунтовано необхідність підготовки педагогів до використання здоров'язбережувальних технологій.

Ключові слова: здоров'я, здоров'язбережувальні освітні технології, освітній процес.

Polishchuk N. A. Increasing the Teachers' Competence on the Implementation of Health-Saving Technologies.

The approaches to the definition of „health-saving technologies” and their types are analyzed. The basic components of health-saving technologies are determined. The necessity of training teachers to use health-saving technologies is substantiated.

Key words: health, health-saving educational technologies, educational process.

Постановка проблеми. Одним із провідних напрямів розвитку освіти в Україні є збереження здоров'я школярів, що визначає ступінь їх життєздатності, життєтворчості, можливості реалізувати свої потенційні біологічні та соціальні функції. У зв'язку з цим збереження та зміцнення здоров'я підростаючого покоління є пріоритетними завданнями соціальної програми нашої держави, стратегічні цілі якої окреслено Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Концепцією «Нова українська школа», Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року та іншими документами.

У вирішенні цієї важливої проблеми великого значення набуває здоров'язбережувальна діяльність сучасного закладу освіти. На думку Європейського регіонального бюро ВООЗ, школи є впливовим середовищем, яке може формувати і підтримувати здоров'я [4, с. 110]. Адже це не лише установа, куди упродовж багатьох років дитина приходить навчатися, але ще й унікальний світ дитинства, в якому вона проживає значну частину свого життя. Тут закладається фундамент особистості, інтенсивно формуються базові соціальні установки, основи світогляду, звички, розвиваються пізнавальні здібності, емоційно-вольова сфера, укладаються різноманітні стосунки з навколишнім світом, закладаються базові цінності, у тому числі здоров'я.

Тому перед сучасним закладом освіти постає проблема у створенні таких умов, які б, з одного боку, через упровадження інноваційних технологій навчання та виховання сприяли розвитку життєвих

компетентностей, природних нахилів, обдарувань кожної дитини, а з іншого боку – дозволили б вийти їй зі стін школи здоровою людиною зі свідомим ціннісним ставленням до власного здоров'я як першочерговою умовою реалізації життєвих компетентностей.

В усьому світі введення у навчальні предмети знань і вмінь з основ здоров'я є інноваційним підходом. Від готовності педагогічного працівника розбудовувати здоров'язбережувальне середовище, впроваджувати здоров'язбережувальні технології в освітній простір залежить формування гармонійної у фізичному, інтелектуальному та духовному аспектах особистості учня [2, с. 94].

Актуальність формування готовності педагогів до використання здоров'язбережувальних технологій значно посилюється і незадовільним станом здоров'я школярів. За результатами досліджень Інституту педіатрії, акушерства та гінекології АМН України 70 % дітей, які готуються до школи, вже мають порушення стану здоров'я, а 30 % – хронічні захворювання; понад половина дітей цього віку мають таку розумову та фізичну працездатність, що не відповідає їхньому фізичному та психічному навантаженню в школі. Особливо це стосується тих, хто навчається у гімназіях, ліцеях, коледжах: стан їхнього здоров'я у 1,5 раза нижчий, ніж у дітей закладів загальної середньої освіти. В учнів гімназій у два рази частіше спостерігається підвищений артеріальний тиск, у більшій частині з них відмічено підвищену невротизацію. При цьому протягом 5 років навчання у школі в 1,5 раза зростає частота порушень зору, у 3–4 рази – патології органів

травлення, у 2–3 рази – порушень опорно-рухового апарату, в 1,5 рази – нервово-психічних розладів [4, с. 111].

У структурі захворюваності перші рангові місця займають хвороби органів дихання, травлення, шкіри і підшкірно-жирової клітковини, ока та його придаткового апарату, травми й отруєння [9, с. 39].

Метою статті є розкриття особливостей підвищення компетентності педагогів з питань упровадження здоров'язбережувальних освітніх технологій.

Аналіз досліджень і публікацій. Шляхи застосування здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі вивчали О. Ващенко (готовність учителя до використання цих технологій), С. Грімблат (їх використання в підготовці фахівців), Т. Карасева та М. Коржова (сучасні аспекти реалізації окреслених технологій), Н. Смірнов (їх використання в школі), О. Видюк, Є. Диканова, В. Скумін, О. Трещева (формування культури здоров'я особистості в освітніх програмах та освітньому просторі), О. Рихтер (формування культури здорового способу життя), В. Бабич, С. Гвозд'їй, В. Єфімова, Л. Іванова, Г. Кондрацька (питання професійної підготовки педагогічних кадрів до формування здорового способу життя дітей і молоді, до організації здоров'язбережувального середовища і дозвілля).

Окремі питання застосування здоров'язбережувальних технологій у викладанні предмета «Основи здоров'я» досліджували Т. Бойченко, Л. Ващенко, Т. Воронцова, В. Пономаренко. Теоретичні питання щодо здоров'язбереження в умовах освіти розглянуті М. Гончаренко, В. Горащук, С. Страшко, Л. Сущенко та ін.

Науковці загалом увагу на проблемі зміцнення здоров'я школярів, указують на окремі кроки у вирішенні цієї проблеми, наголошують на важливості створення стійкої системи виховання і навчання здорової людини, здатної самостійно підтримувати та зберігати своє здоров'я на базі сформованого світогляду. Вчені одностайні в думці, що змінити ситуацію зі збереженням здоров'я учнів спроможна здоров'язбережувальна педагогіка, основу якої становлять технології, що вводять дитину, учня, його батьків, педагогів у соціально-освітній простір без втрат для їхнього здоров'я, підвищуючи мотивацію на його формування, збереження, зміцнення, споживання, відновлення й передання наступним поколінням.

Незважаючи на вагомий результат дослідження проблеми, залишаються нерозв'язаними суперечності, що стосуються реалізації педагогічних здоров'язбережувальних технологій у закладі загальної середньої освіти, зокрема між:

– зростаючими потребами соціального замовлення на якісну освіту за умови збереження здоров'я учнів і динамічним погіршенням стану їхнього здоров'я, ігноруванням потенціалу дисциплін валеолого-оздоровчого спрямування, педагогічних здоров'язбережувальних технологій;

– низьким рівнем розвитку в школярів спонукань до здоров'язбереження і їх важливим значенням для саморозвитку, самореалізації в навчанні, спілкуванні;

– необхідністю використання педагогічних здоров'язбережувальних технологій, інноваційних перетворень у сучасній школі з урахуванням їх оздоровчої спрямованості та невідповідності педагогів до здійснення цієї роботи, недостатнім рівнем готовності до здоров'язбережувальної діяльності, що призводить до домінування спортивної, а не оздоровчої спрямованості навчання.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукової літератури з цієї проблематики доводить, що існує широкий діапазон підходів до розуміння поняття «здоров'язбережувальні освітні технології».

Так, на думку Н. Смірнова, – це комплексна, побудована на єдиній методологічній основі система організаційних і психолого-педагогічних прийомів, методів, технологій, спрямованих на охорону і зміцнення здоров'я учнів, формування в них культури здоров'я, а також на турботу про здоров'я педагогів [8, с. 48–49]. Учений вказує, що здоров'язбережувальна освітня технологія є якісною характеристикою будь-якої освітньої технології, її «сертифікат безпеки», який показує, наскільки при реалізації даної технології вирішується завдання збереження здоров'я основних суб'єктів освітнього процесу – учнів і педагогів.

Л. Іванова відзначає, що здоров'язбережувальні освітні технології спрямовано на виховання в учнів культури здоров'я та особистісних якостей. Їх реалізація сприяє збереженню і зміцненню здоров'я, формуванню уявлення про нього як цінності, мотивації на ведення здорового способу життя [3, с. 489].

Ю. Півненко визначає поняття «здоров'язбережувальні технології» як «валеологічно обґрунтовану систему заходів, спрямовану на створення безпечних та сприятливих умов для розвитку, навчання та виховання дитини» [7, с. 10].

О. Ващенко розглядає поняття «здоров'язбережувальні технології» як: сприятливі умови навчання дитини в школі (відсутність стресових ситуацій, адекватність вимог, відповідна методика навчання та виховання); оптимальну організацію освітнього процесу (згідно з віковими та статевими особливостями); індивідуальні особливості та гігієнічні норми; повноцінний та раціонально організований руховий режим; виховання в учнів позитивного ставлення до здорового способу життя [1, с. 242].

Науковець І. Єрохіна окреслює поняття «здоров'язбережувальні технології в освіті» як сукупність форм, засобів і методів, спрямованих на досягнення оптимальних результатів у підтримці фізичного, психічного, етичного й соціального благополуччя людини, у формуванні здорового способу життя [5, с. 123].

В. Кучма та М. Степанова трактують поняття «здоров'язбережувальні технології» як такі педагогічні технології навчання, які засновані на: вікових особливостях пізнавальної діяльності дітей; навчанні на оптимальному рівні трудності (складності); варіативності методів і форм навчання; оптимальному поєднанні рухових і статичних навантажень; навчанні в малих групах; використанні наочності й поєднанні різних форм надання інформації; створенні емоційно сприятливої атмосфери; формуванні позитивної мотивації до навчання («педагогіка успіху»); культивуванні у школярів знань з питань здоров'я [5, с. 123].

Деякі вчені пропонують виокремити поняття «здоров'яформувальні виховні технології», розуміючи під ним психолого-педагогічні технології, програми, методи, спрямовані на виховання в учнів культури здоров'я, особистісних якостей, що сприяють його збереженню та зміцненню, формуванню уявлень про здоров'я як цінність, а також мотивації на здоровий спосіб життя [7, с. 9].

Узагальнення наукової літератури дозволило виокремити такі головні підходи до тлумачення дефініції «здоров'язбережувальні технології»:

- 1) індикатор якості освітніх технологій;
- 2) оптимальне поєднання традиційних технологій навчання з принципами, методами і прийомами, спрямованими на збереження й підтримку здоров'я дітей;
- 3) технології навчання здоров'я, здорового способу життя, формування картини світу здорової нації;
- 4) навчально-методичний комплекс оздоровчо-фізкультурних і лікувально-профілактичних заходів;
- 5) створення сприятливого для здоров'я освітнього середовища;
- 6) забезпечення навчання і виховання з урахуванням індивідуальних, вікових і психофізіологічних особливостей учнів.

Широке тлумачення поняття «здоров'язбережувальні технології» є одним із чинників різноманітності класифікацій цих технологій. У їх межах виокремлюють педагогічні, медичні, фізкультурно-оздоровчі технології, технології забезпечення безпеки життєдіяльності тощо.

Сучасні українські дослідники М. Гончаренко та С. Лупаренко пропонують таку класифікацію здоров'язбережувальних технологій: медико-гігієнічні; фізкультурно-оздоровчі; екологічні

здоров'язбережувальні; лікарські оздоровчі; соціально-адаптувальні й особистісно розвивальні технології; здоров'язбережувальні освітні технології; технології забезпечення безпеки життєдіяльності [5, с. 125].

Н. Смірнов виділяє декілька груп серед здоров'язбережувальних технологій, в яких використовується різний підхід до охорони здоров'я, а також різні форми і методи роботи: медико-гігієнічні технології; фізкультурно-оздоровчі; екологічні здоров'язбережувальні; технології забезпечення безпеки життєдіяльності; здоров'язбережувальні освітні [8, с. 21]. На думку вченого, ці останні слід визнати найбільш значущими зі всіх перерахованих щодо впливу на здоров'я учнів.

У класифікації здоров'язбережувальних освітніх технологій О. Ващенко виокремлює такі типи [1, с. 242]:

– здоров'язбережувальні – технології, що створюють безпечні умови, вирішують завдання раціональної організації виховного процесу (з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних норм), відповідність навчального та фізичного навантажень можливостям дитини. До них відносять: профілактичні щеплення, забезпечення рухової активності, вітамінізацію, організацію збалансованого харчування;

– оздоровчі – технології, спрямовані на вирішення завдань зміцнення фізичного здоров'я учнів, підвищення потенціалу (ресурсів) здоров'я. До них відносять: фізичну підготовку, фізичну терапію, ароматерапію, загартовування, гімнастику, масаж, фітотерапію, арт-терапію;

– технології навчання здоров'я – реалізуються завдяки включенню відповідних тем до предметів загальнонавчального циклу, введення до варіативної частини навчального плану нових предметів, організації факультативного навчання та додаткової освіти;

– виховання культури здоров'я – виховання в учнів особистісних якостей, які сприяють збереженню та зміцненню здоров'я, формуванню уявлень про здоров'я як цінність, посиленню мотивації на ведення здорового способу життя, підвищенню відповідальності за особисте здоров'я, здоров'я родини. До них відносять: діяльність валеологічних гуртків і клубів, додаткові заняття, виховні заходи, розваги, конкурси, вікторини тощо.

Здоров'язбережувальні технології реалізують такі функції: *формувальну*, що здійснюється на основі біологічних і соціальних закономірностей становлення особистості, спадкових якостей, які зумовлюють індивідуальні фізичні та психічні властивості; *інформативно-комунікативну*, що забезпечує передачу досвіду організації здорового способу життя,

наступність традицій, ціннісних орієнтацій, які формують дбайливе ставлення до власного здоров'я і життя; *діагностичну*, що спрямована на моніторинг розвитку учнів на основі прогностичного контролю, порівняння зусиль і дій педагога відповідно до їх природних можливостей; *адаптивну*, що передбачає виховання у школярів мотивації на здоровий спосіб життя, оптимізацію стану власного організму і підвищення стійкості до стресогенних чинників природного і соціального середовищ; *рефлексивну*, що полягає в переосмисленні попереднього особистісного досвіду щодо збереження здоров'я; *інтеграційну*, що об'єднує освітні стандарти у сфері фізичного виховання, різні наукові концепції і системи виховання, народний досвід збереження здоров'я підростаючого покоління.

Мета здоров'язбережувальних освітніх технологій – забезпечення умов фізичного, психічного, соціального та духовного комфорту, що сприяють продуктивній навчально-пізнавальній і практичній діяльності учасників освітнього процесу, заснованій на науковій організації праці та культурі здорового способу життя.

Вибір здоров'язбережувальних технологій залежить від мети освітньої програми діяльності закладу освіти, пріоритетних навчально-виховних завдань, стану здоров'я учнів, їх інтересів та вподобань, урахування спрямованості засобів оздоровлення на вдосконалення основних показників фізичного розвитку дітей, наявного кадрового потенціалу (актуальним є питання психологічної готовності вчителів до перебудови власної професійної діяльності, впровадження інноваційних технологій, самовдосконалення, рівень усвідомлення відповідальності за власне здоров'я та здоров'я своїх учнів), матеріально-технічного забезпечення (наявність окремого приміщення для фізкультурно-оздоровчих заходів, спортивних майданчиків, фізкультурних куточків у групових кімнатах, фізіотерапевтичного кабінету, фітосалону тощо), екологічних факторів (природоохоронна ситуація в країні, регіоні, відповідність санітарно-гігієнічним та санітарно-технічним вимогам), рівня співпраці з батьками учнів, усвідомлення ними значущості цілеспрямованої роботи зі збереження та зміцнення здоров'я дітей (батьки мають бути прикладом для них), можливостей ефективно здійснювати моніторинг результативності запроваджуваних технологій [1, с. 242].

Підвищення компетентності педагогічних працівників з питань упровадження здоров'язбережувальних технологій – складний і багатогранний процес, який передбачає реалізацію комплексу заходів, серед яких самоосвітня діяльність, навчання на курсах підвищення кваліфікації, участь

у дослідно-експериментальній та інноваційній діяльності тощо.

Система підготовки вчителя до впровадження здоров'язбережувальних технологій утворена трьома взаємопов'язаними складниками: цільовим, процесуально-змістовим та діагностичним.

Цільовий компонент. Метою навчальних предметів, які входять до плану курсової підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників, є розвиток їх здоров'язбережувальної компетентності. Цей компонент містить державні вимоги до професійної підготовки вчителів у системі післядипломної педагогічної освіти, соціальне замовлення на вчителя, який володіє здоров'язбережувальними технологіями навчання, здатний організувати здоров'язбережувальний освітній процес, розвивати здоров'язбережувальну компетентність учнів.

Процесуально-змістовий компонент представлено блоком організаційно-педагогічних умов: дидактичних, що визначають зміст освіти і реалізуються через модульні програми з формування здоров'язбережувальної компетентності педагогів; технологічних, що включають комплекс дидактичних форм, методів, засобів і технологій навчання, котрі дозволяють отримати відповідний результат освіти; методичних, що представлені методичними рекомендаціями та навчальними посібниками для педагогів і керівників ЗЗСО зі здоров'язбереження.

Діагностичний складник містить критерії сформованості здоров'язбережувальної компетентності педагогів (умотивованість до здоров'язбережувальної діяльності, готовність і здатність до оволодіння теоретичними аспектами здоров'язбереження, активність реалізації отриманих знань зі здоров'язбереження на практиці, здатність проектування здоров'язбережувальних моделей поведінки, оцінка й регулювання власного і стану інших людей), вимірювані трьома рівнями (високий, середній, достатній), і відповідні їм показники, діагностичні методики та методи математичної обробки результатів.

Для успішного досягнення поставлених завдань у Волинському ІППО розроблено навчально-методичний комплекс, спрямований на збагачення професійної підготовки вчителів, який включає, передусім, програму спецкурсу «Основи здоров'язбережувальної компетентності педагогів», мета якої – удосконалення професійної компетентності педагогів у сфері формування здоров'язбережувальних компетентностей учнів, мотивації їх до здорового способу життя, формування безпечного і підтримувального середовища у закладі загальної середньої освіти; опорні конспекти, методичні рекомендації «Школа – територія здоров'я»

та «Впровадження інноваційних здоров'язбережувальних технологій у практику роботи сучасного навчального закладу», що можуть бути використаними як у системі післядипломної педагогічної освіти, так і процесі професійної підготовки майбутнього вчителя в педагогічних ЗВО.

На підвищення компетентності освітян з питань упровадження здоров'язбережувальних технологій для розбудови превентивного освітнього середовища орієнтовано розроблені курси «Впровадження технологій навчання на основі розвитку життєвих навичок», «Профілактика ВІЛ/СНІДу на робочому місці в закладах освіти», «Формування толерантного ставлення до ВІЛ-позитивної дитини у системі освіти». Мета курсів: підвищення фахового рівня педагогів для перебудови освітнього процесу в напрямі толерантного ставлення до ВІЛ-позитивних дітей; формування професійних компетенцій педагогів щодо використання інноваційних методів викладання основ здоров'я у початковій та основній школі з урахуванням вікових особливостей школярів.

Зміст тем розкривається шляхом застосування викладачами сучасних інтерактивних форм і методів навчання (ділові та рольові ігри, аналіз ситуацій, моделювання, робота в мікрогрупах, дискусії, співдоповіді тощо). Викладання теоретичного матеріалу поєднується із практичним для забезпечення активної діяльності слухачів курсів і кращого засвоєння ними навчального матеріалу.

З метою забезпечення якості підвищення компетентності педагогічних працівників з питань упровадження здоров'язбережувальних технологій інститутом розроблено і реалізується модель внутрішньої та зовнішньої мережевої взаємодії структурних підрозділів ВІППО з державними установами і громадськими організаціями: дитячим фондом «Здоров'я через освіту», Волинським обласним відділенням комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України, відділенням Національного олімпійського комітету України у Волинській області, Волинським обласним центром екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, Волинською обласною організацією Товариства Червоного Хреста України, управлінням охорони здоров'я Волинської обласної державної адміністрації, Волинським обласним центром з профілактики та боротьби зі СНІДом, Волинським обласним центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді тощо.

Волинському інституту післядипломної педагогічної освіти надано координувальну роль у забезпеченні науково-методичного супроводу дослідно-експериментальної діяльності закладів освіти регіону з питань формування основ здорового способу життя, створення сучасних моделей навчальних закладів – Шкіл сприяння здоров'ю:

– «Формування соціально-психологічної компетентності учнів в умовах Школи сприяння здоров'ю» на базі комунального закладу «Луцька загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 12 Луцької міської ради Волинської області»;

– «Моделювання здоров'язбережувального освітнього середовища як основи розвитку соціально активної особистості» на базі комунального закладу «Луцький навчально-виховний комплекс загальноосвітня школа І–ІІ ступенів № 7 – природничий лицей Луцької міської ради»;

– «Психолого-педагогічна корекція та фізична терапія дітей з особливими освітніми потребами» на базі комунального закладу «Луцький навчально-реабілітаційний центр Луцької міської ради»;

– «Формування мотивації на здоровий спосіб життя школярів в умовах інноваційного освітнього середовища» на базі Нововолинської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 6 Нововолинської міської ради Волинської області.

Систему організації освітнього процесу експериментальних закладів загальної середньої освіти спрямовано на: освіту з урахуванням індивідуальних можливостей і потреб кожного учня, ознайомлення учнів та їх батьків з ідеями виховання руху, принципами здорового способу життя, удосконалення змісту, форм і методів викладання дисциплін валеологічної спрямованості; інтеграцію у шкільні предмети програм навчання життєвих навичок; застосування інноваційних технологій у профілактичній роботі зі школярами (здоров'язбережувальних, проектних, технологій організації учнівського самоврядування, превентивної виховної роботи в мікрогрупах постійного складу; колективної творчої справи); підвищення компетентності педагогів навчального закладу і залучення батьків учнів як рівноправних суб'єктів освітнього процесу.

Педагогами використовуються елементи пальчикової гімнастики, горіхотерапії, дихальної гімнастики, природотерапії, вправи для формування постави, гімнастика для очей, пальмінг; упроваджуються елементи методики зорово-координаційних вправ із використанням схеми-тренажера та розширення горизонтів В. Базарного, практикується робота з наочними матеріалами, які максимально віддалені від очей учнів, використання екологічного панно, конторок, масажних килимків, доріжок здоров'я. Школи області – експериментальний майданчик щодо впровадження запатентованої та апробованої в Україні здоров'язбережувальної технології «Навчання у русі» професора О. Д. Дубогай – завідувача кафедри медицини і фізичної культури Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Вважаємо, що підвищення компетентності педагогічних працівників з питань упровадження здоров'язбережувальних технологій виявляється в різних чинниках, зокрема таких:

– професійна спрямованість педагогів на використання здоров'язбережувальних технологій, що передбачає: визнання людини і її здоров'я як найвищих цінностей, настанови на розуміння учня, співробітництво з учасниками педагогічного процесу; свідоме ставлення до свого здоров'я, мотивація на ведення здорового способу життя;

– сформованість сукупності особистісних (організованість, відповідальність за власне здоров'я, доброзичливість, вимогливість до себе, працьовитість, працездатність, ініціативність, енергійність, наполегливість, рішучість та ін.) та професійно значимих якостей (інтерес до людей, любов до дітей, тактовність, емпатія, толерантність, рефлексія та ін.);

– система знань про закономірності збереження і розвитку здоров'я та прагнення до самоосвіти в питаннях збереження здоров'я;

– відповідні вміння, необхідні для здійснення здоров'язбережувальної діяльності; навички ведення діалогу з учнями, орієнтуєчись на правила безконфліктного спілкування, особливості й емоційний стан іншої людини;

– здатність аналізувати й коригувати власну здоров'язбережувальну діяльність.

Педагог, який працює на засадах здоров'язбережувальної педагогіки, вирізняється індивідуальними здібностями та якостями, які визначають його можливості та вміння: самостійно шукати, збирати, аналізувати, представляти, передавати інформацію про здоров'я, здоровий спосіб життя; моделювати та проектувати об'єкти і процеси, в тому

числі власну здоров'язбережувальну індивідуальну діяльність; здійснювати превентивну роботу; приймати правильні рішення, творчо та ефективно розв'язувати завдання, які виникають; запроваджувати у своїй повсякденній і професійній діяльності сучасні здоров'язбережувальні технології [6, с. 70].

Висновки. Отже, інтеграція здоров'язбережувальних технологій в освітній процес сприяє створенню здоров'язбережувального середовища, формує в учнів інтерес як до навчання, так і до знань про власне здоров'я та шляхи його збереження.

Зазначимо, що поняття «здоров'язбережувальна» можна віднести до будь-якої педагогічної технології, яка у процесі реалізації створює необхідні умови для збереження здоров'я основних суб'єктів освітнього процесу – учнів та вчителів. І, найголовніше, кожна педагогічна технологія має бути здоров'язбережувальною.

Підвищення компетентності педагогів з питань упровадження здоров'язбережувальних освітніх технологій забезпечується реалізацією таких положень: уведення спецкурсів та тренінгів відповідної тематики; забезпечення моніторингу сформованості здоров'язбережувальних професійних компетентностей; дотримання вимог особистісно-діяльнісного підходу до формування професійних компетентностей педагогів у використанні здоров'язбережувальних технологій; розвиток здоров'язбережувальних мотивів пізнавально-професійної діяльності на основі упровадження активних форм і методів підвищення кваліфікації фахівців.

Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі ефективності окремих здоров'язбережувальних технологій відповідно до віку учнів, розробці навчальних та методичних матеріалів, практичних рекомендацій для педагогів.

Література

1. Ващенко О. Методологічні засади підготовки майбутнього вчителя до використання здоров'язбережувальних освітніх технологій в навчально-виховному процесі початкової школи. *Наук. зап. РДГУ*. Вип. 17 (60), 2017. С. 240–244.
2. Впровадження здоров'язбережувальних технологій у практику роботи навчальних закладів як один із пріоритетних напрямів освітньої політики України. *Матеріали обласної наук.-практ. міжгалузевої конф.* Хмельницький: ХОІППО, 2014. 246 с.
3. Іванова Л. І., Сущенко Л. П. Підготовка майбутніх учителів з позицій здоров'язберігаючої освіти. *Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи / за заг. ред. М. Лук'янченка, Ю. Шкретія, Е. Боляха, А. Матвеева.* Дрогобич: Коло, 2005. С. 489–493.
4. Няньковський С. Л., Яцула М. С., Чикайло М. І., Пасечнюк І. В. Стан здоров'я школярів в Україні. *Здоров'я дитини*. 2012. № 5 (40). С. 109–114.
5. Онищенко Н. П., Лиховид О. Р. Здоров'язбережувальні технології у системі підготовки майбутніх учителів до інноваційної діяльності. *Молодий вчений*. 2016. № 9.1 (36.1). С. 122–126.
6. Оржеховська В. М., Пилипенко О. І. Превентивна педагогіка: навч. посіб. Черкаси: Вид. Чабаненко Ю., 2007. 284 с.
7. Півненко Ю. В. Генезис та класифікація моделей і технологій в контексті розвитку здоров'я. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2011. № 2. С. 7–11.
8. Смирнов Н. К. Здоровьесберегающие образовательные технологии и психология здоровья в школе. 2-е изд. Москва: АРКТИ, 2006. 320 с.
9. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2017 рік / МОЗ України, ДУ «УІСД МОЗ України». Київ: МВЦ «Медінформ», 2018. 458 с.